

קורס ACI מס' 18: עיקרי הבודהיזם - חלק ג'

תשובות לשיעורי הבית

שיעור 1

1. ציין את שמותיהם של טקסט המקור והביאור שבהם אנו עומדים להשתמש בלימוד השלמויות של אורך רוח, חדות המאמץ, וריכוז מדיטטיבי. כמו כן ציין את שמות המחברים ותאריכיהם. (מסלול טיבטי, בטיבטית)

אנו נשתמש בטקסט המקור במדריך לחיי לוחם הרוח, וכביאור בשער הכניסה לילדי המנצחים. הראשון נכתב על ידי הבודהיסט ההודי מאסטר שנטידווה (בערך 700 לסה"ג), והשני על ידי אחד מתלמידיו הגדולים של ג'ה צונגקאפה, ששמו גיילצב ג'ה דרמה רינצ'ן (1364-1432)

བྱང་ལྷུབ་སེམས་དཔའ་ལ་རྩལ་ལྷན་པ།

jangchub sempay chupa la jukpa

གྲུལ་སྤུས་འཕུག་རྒྱལ།

gyalse juk-ngok

2. תאר את הנזק העיקרי של כעס, שאותו איננו יכולים לראות ישירות. (מסלול טיבטי, בטיבטית)

הנזק העיקרי של כעס שאותו איננו יכולים לראות ישירות היא ששנייה אחת של כעס המופנה כלפי בודהיסטויה מחסלת אלפי עידנים של קארמה טובה שצברנו בעבר; ואיננו יכולים לדעת מי סביבנו הוא בודהיסטויה.

བྱང་ལྷུབ་སེམས་དཔའ་ལ་དམིགས་པའི་ཁོང་གྲོ་གཅིག་གིས་དགོ་ཚུ་བ་ནས་

འཇོམས་པར་བྱེད་པ།

jangchub sempa la mikpay kongtro chik gi ge-tsa tsawa ne jompar jepa

3. צטט מזיכרוןך את השורות המתארות את הסיבה המיידית לכעס, ואת התועלת שבסיבה זו. (מסלול טיבטי, בטיבטית)

"אם יש מה לעשות בעניין,
מה טעם לכעוס בעטיו?
ואם אין מה לעשות בעניין,
מה תועלת לכעוס בעטיו?"

།གལ་ཏེ་བཅོས་སུ་ཡོད་ན་ནི།
།དེ་ལ་མི་དགར་ཅི་ཞིག་ཡོད།
།གལ་ཏེ་བཅོས་སུ་མི་དེ་ན་ནི།
།དེ་ལ་མི་དགར་བྱས་ཅི་ཕན།

gelte chusu yu na ni
de la migar chishik yu
gelte chusu me na ni
de la miga je chi pen

4. תאר והסבר את הדוגמה הממחישה שאורך רוח הינו מצב של התודעה.

יש אנשים, כמו לוחמים בקרב, שאכזריותם מתגברת למראה דמם שלהם. אחרים, פחדנים, מתעלפים אפילו למראה טיפה אחת של דם של אדם אחר. בשני המקרים, ההבדל הוא לא במכה שגרמה לפצע או בגוף שנפצע, אלא אך ורק במצב התודעה של שני האנשים.

5. האם יכולה ישות שמעולם לא נוצרה, ושהיא בלתי משתנה, ליצור את עצמה? מדוע?

לא, כיוון שמעצם ההגדרה היא תשתנה על ידי המעשה של יצירת משהו.

6. האם יכולה ישות שמעולם לא נוצרה, ושהיא בלתי משתנה, ליצור משהו אחר? מדוע?

לא, מכיוון שהיא עצמה מעולם לא נוצרה, היא אינה יכולה ליצור משהו אחר.

קורס 18, תשובות לשיעורי בית, שיעור 1, המשך:

7. האם יכולה ישות שמעולם לא נוצרה, ושהיא בלתי משתנה, לחוות אובייקטים אחרים או להיות מודעת להם?

לא, מכיוון שיהיה עליה להיות מודעת באופן בלתי משתנה לכל אובייקט, מכיוון שהיא לעולם אינה משתנה.

8. האם ייתכן שעולמנו, או הדברים והאנשים שבו שמכעיסים אותנו, נוצרו ללא סיבה?

זה לגמרי לא הגיוני ובלתי אפשרי שדבר שהוא משתנה נוצר ללא סיבה.

9. ציין את הסיבה הישירה לכאבנו כאשר מישוהו מכה אותנו במקל, ואת הדבר אשר הניע סיבה ישירה זו. על איזה מהם עלינו לכעוס?

הסיבה הישירה לכאבנו היא המקל, הדבר המניע את המקל לפעול הוא הכעס של האדם המניף אותו; כך שעלינו לכעוס לא על המקל או על האדם אלא על הכעס שלו, רגש שגם אנו חולקים איתו.

10. מהי הסיבה שנותן מאסטר שנטידווה, על מנת להראות לנו שעלינו להוקיר את ההזדמנות לתרגול דהרמה בפוגשנו אנשים מרגיזים. (מסלול טיבטי, השתמשו בתשובתכם ב-2 שורות מטקסט המקור.)

אלה המאפשרים לנו הזדמנות לתרגל אורך רוח הם באופן יחסי נדירים בהרבה מאשר אנשים מסכנים, שכן אם איננו מגיבים אליהם בכעס לא נוכל לפגוש אותם בעתיד.

།འདི་ལྟར་ཕར་གཞིན་མ་བྱས་ན།

།འགའ་ཡང་གཞིན་བ་མི་བྱིན་དོ།

*ditar parnu majena
gayang nupa mije do*

11. מהי השיטה הנעלה ביותר לגמול לבודותה על חסדם?

לעשות חסד כלפי היצורים החיים היא הנעלה בין כל השיטות.

།ཚོད་མ་ལ་སོགས་སྐྱིན་པ་ལའང་།
།འདྲིན་པས་ཐོག་མར་སྐྱོར་བར་མཛད།
།དེ་ལ་གོམས་ནས་ཕྱི་ནས་ནི།
།རིམ་གྱིས་རང་གི་ཤ་ཡང་གཏོང་།

*tsuma lasok jinpa la-ang
drenpe tokmar jorwar dze
dela gom ne chi ne ni
rim gyi rang gi sha yang tong*

קורס ACI מס' 18: עיקרי הבודהיזם - חלק ג'

תשובות לשיעורי הבית

שיעור 2

1. מהו הנימוק שנותן מאסטר שנטידווה באומרו כי עלינו להיות מוכנים לקחת על עצמנו עשייה למען הברואים, אפילו אם אין אף אחד שעוזר לנו? (מסלול טיבטי, רשמו את ארבע השורות המתאימות מתוך כתב המקור והסבירו בעברית)

הוא אומר כי מאחר ולרוב המוחלט של היצורים החיים אין אפילו מושג קלוש מה עליהם לעשות כדי לעזור לעצמם, מכיוון שהם נתונים לחסדיהם של נגיעיהם הרוחניים, אין זה מפתיע שהם עלולים לסרב לעזור לנו במעשים המכוונים לעזור לכל היצורים האחרים. ולכן עלינו להיות מוכנים בכל עת לקחת על עצמנו מעשי חסד בשמחה, וללא כל עזרה מאף אחד אחר.

ཉེན་མིངས་དབང་མིན་འཇིག་རྟེན་འདིས།

རང་དོན་སྐྱབ་པར་མི་རུས་པས།

འགྲོ་བས་བདག་ལྟར་མི་རུས་ཏེ།

དེ་བས་བདག་གིས་འདི་བྱའོ།

*nyonmong wangme jikten di
rangdun druppar minupe
drowe daktar minu te
dewe dakgi di jao*

קורס 18, תשובות לשיעורי בית, שיעור 2, המשך:

2. תאר והסבר את המשל של הדבש והתער. (מסלול טיבטי, בטיבטית)

הדבש מסמל את כל האובייקטים של החושים שהם אטרקטיביים בעולם זה; להב התער הוא העובדה שהם אינם יכולים לספק אותנו, לא משנה כמה נצרוך מהם, ובסופו של דבר הם יובילו אותנו למעשים שליליים המנציחים מגלגל הסבל.

སྤྱི་གྲི་སོར་ཆགས་པའི་སྣང་ཅི་བཞིན།

འདྲོད་པ་རྣམས་ནས་ངོམས་པ་མིད།

pudriy sor chakpay drangtsi shin

dupa nam ne ngompa me

3. מהו הטיעון שבו משתמש מאסטר שנטידווה על מנת להוכיח לנו שאנו מסוגלים לשמור היטב על תודעתנו ולהישמר מפני כעס ודומיו?

נניח שמישהו היה נותן לנו קערית שמן ומבקש מאיתנו לחצות את החדר כשהיא בידינו, ואז היה מלווה אותנו עם חרב על צווארנו, ומאיים כי ישסוף את גרוננו אם נפיל אפילו טיפה אחת. לעולם לא נפיל את הטיפה. זה מוכיח שאם נחליט לעשות זאת, נהיה מסוגלים לריכוז יוצא דופן בהימנעות מהנגעים הרוחניים, אם ממש נרצה בכך.

4. מהי הרמה המדיטטיבית שאליה חייבים להגיע ולהיות מסוגלים לשמור על מנת לראות ריקות ישירות? (מסלול טיבטי, בטיבטית)

הרמה ידועה כ-"אין חוסר זמן" (*michokme*); זהו שלב המקדים (*nyerdok*) ברמת הריכוז הראשונה (*samten dangpo*), סוג של מדיטציה שבאופן רגיל תוביל ללידה בעולם הצורה. שמה המלא בטיבטית הוא *samten dangpo nyerdok michokme*.

བསམ་གཏན་དང་པོའི་ཉེར་བསྡོམས་མི་སྣུ་གསུམ་མིད།

samten dangpoy nyerdok michokme

קורס 18, תשובות לשיעורי בית, שיעור 2, המשך:

5. רשום את חמשת המכשולים למצב תודעה מדיטטיבי, ע"י ציטוט השורות הרלוונטיות מתוך "מכתב לידיד" אשר נכתב ע"י הישות הנאורה נגרג'ונה. (מסלול טיבטי, בטיבטית)

"... חמשת המכשולים למדיטציה:
השתוקקות חסרת מנוח וגעגועים לאדם או לחפץ;
רצון רע, קהות או ישנוניות;
משיכה לאובייקטים של החושים; וספקות בלתי פתורים."

།འགྲོ་དང་འགྲོ་དང་གཞོན་སེམས་སྐྱབས་པ་དང་།
།གཉིད་དང་འདྲི་ལ་འདུན་དང་ཐེ་ཚོམ་སྡེ།
།སྐྱིབ་པ་ལྡེ་པོ་།

*gu dang gyu dang nusem mukpa dang
nyi dang du la dun dang te-tsom te
drippa ngapo...*

6. מאסטר שנטידווה מתאר את ההנאה של חיים לבד, ביער, ואז מפציר בנו לבלות את זמננו בינות העצים, בטיולים נעימים, ובמחשבות על עזרה לזולת, על ידי פיתוח השאיפה להארה. מהי השיטה הראשונה שעליה ממליץ מאסטר שנטידווה כמדיטציה על שאיפה זו? (מסלול טיבטי, בטיבטית)

הוא ממליץ תחילה לתרגל ללמוד כיצד להתייחס לעצמנו ולאחרים באופן שווה.

བདག་གཞན་མཉམ་པ།
dakshen nyampa

7. תאר והסבר את המשל שבו משתמש מאסטר שנטידווה כדי לסתור את ההתנגדות שלעולם לא נוכל ללמוד לחשוב על כל היצורים השונים בתור "אני".

הוא משתמש במשל של חלקי הגוף השונים, כמו הידיים והרגליים. למרות שהם חלקים רבים ושונים, אנו עדיין תופשים אותם כגוף אחד השייך לאדם אחד, וכמשהו שעלינו לדאוג לו כפי שאנו דואגים לגופנו. בדיוק כך עלינו לעמול על מגת להבטיח את האושר ולסלק את הסבל של כל סוג של יצור חי, מאחר ואנו יכולים ללמוד לחשוב עליהם כ"אני".

8. כיצד מטפל מאסטר שנטידווה בהתנגדות שלעולם לא נוכל להתייחס לזולת ולעצמנו באופן שווה, היות וכאבם אינו מכאיב לנו וכאבנו אינו מכאיב להם?

הוא מסביר כי העובדה שאנו רואים את הכאב שלנו כבלתי נסבל היא פשוט תוצאה של ההרגל לתפוש את עצמנו כפי שאנו תופשים. הוא טוען כי, למרות שכאבם אינו נוגע בנו באופן ישיר, אנו יכולים ללמוד שהכאב של כל הברואים הוא בלתי נסבל אם נלמד לתפוש את כולם כאת עצמנו.

9. מהן שתי הסיבות המאוד מפורסמות שנותן מאסטר שנטידווה על מנת להראות לנו שזוהי טעות גדולה עבורנו לפעול אך ורק על מנת להשיג אושר לעצמנו, ולהסיר אך ורק את סבלנו? (מסלול טיבטי, בטיבטית).

הסיבות הן שאין הבדל בינינו: כולנו זהים לחלוטין בשאיפה לאושר, וזהים לחלוטין בשאיפה להימנע מסבל. כיוון שאנו זהים לחלוטין, אין שום היגיון להתאמץ להשיג את אושרי שלי בלבד ולהימנע רק מן הסבל שלי.

བདག་དང་གཞན་གཉིས་ཀ་བདེ་བ་འདོད་དུ་མཚུངས་པ་དང་། ལྷུག་བསྐྱེལ་མི་
འདོད་པར་མཚུངས་པ།

*dak dang shen nyika derwa du du tsungpa dang, duk-ngel mindupar
tsungpa*

10. מהי הסיבה שמביא מאסטר שנטידווה באומרו שבסופו של דבר לא נחשוב על עבודה למען אחרים כעל משהו מדהים, ולא נרגיש שום התנשאות עקב עשייה זאת. (מסלול טיבטי, בטיבטית)

כאשר אנו מצליחים לראות אחרים כאת עצמנו, לא נחשוב שזה מדהים, וגם לא נמצא שום סיבה להתנשאות כאשר אנו דואגים להם: אדם לא מברך את עצמו על שהוא מאכיל עצמו את ארוחת הערב שלו.

རང་གི་བླ་མ་ལྷན་ལཱ་རི་བ་མི་རྒྱུ།

rang gi sesu ne len la rewa mi-gyap

קורס ACI מס' 18: עיקרי הבודהיזם - חלק ג'

תשובות לשיעורי הבית

שיעור 3

1. הסבר מדוע מעשים טובים ורעים הם כמו אשליה, ויחד עם זאת לגמרי מתפקדים. הם מתפקדים היטב בדיוק כפי שתפקדו לפני שגילינו שהם אשלייתיים. הם דמויי אשלייה היות והאדם העושה אותם, המעשה עצמו, ואובייקט המעשה, כולם קיימים מתוך השלכותינו. יחד עם זאת הם מתפקדים באופן מושלם ליצירת גופי הבודהה.
2. ציין את שתי הצורות בהן יכול אדם להיות בעל נגעים רוחניים? (מסלול טיבטי, בטיבטית). הם יכולים להתבטא באופן פעיל, או להתקיים כפוטנציאל, ממתנינים להתממש.

མངུན་གུར་བ།

ngun gyurwa

བཀལ་ལྷ་ལྷ་བ།

bakla nyelwa

קורס 18, תשובות לשיעורי בית, שיעור 3, המשך:

3. תאר את התהליך בן ששת הצעדים של מיטריה, המקשר העדר תפיסה של ריקות עם הסבל שעלינו לעבור. (מסלול טיבטי, בטיבטית)

א. עוד מחיים קודמים אנחנו באים עם הפוטנציאל המנטלי להאחז בשתי הצורות של קיום עצמי

བདག་འཛིན་གཉིས་ཀྱི་བག་ཆགས་ཡིད།

dakdzin nyi kyi bakchak yu

ב. אלו מבשילים וגורמים לשתי צורות האחיזה בקיום עצמי

བདག་འཛིན་གཉིས་སྐྱེས།

dakdzin nyi kye

ג. זה גורם לנו לתפוס דברים יפים ומכוערים כאילו היו קיימים מצידם הם

རང་ངོས་ནས་གྲུབ་པའི་ཡིད་འོང་བ་དང་ཡིད་མི་འོང་དུ་རྩལ་མིན་ཡིད་བྱེད་སྐྱེས།

rang-ngu ne druppay yi-ongwa dang yi-mi-ong du tsul min yi je kye

ד. זה מעורר משיכה ודחייה שמקורן בבורות.

འདྲོད་ཆགས་དང་ཞེ་སྤང་སྐྱེས།

duchak dang shedang kye

ה. זה גורם לנו לבצע מעשים רעים ולצבור קארמה שלילית

ལས་བསམས།

le sak

ו. הקארמה מכריחה אותנו להמשיך ולסוב בגלגל הסבל

འཁོར་བར་འཁོར།

korwar kor

4. מהי תשובתו מאסטר של שנטידווה לחשש שמדיטציה על ריקות עלולה להרגיש קצת מפחידה? (מסלול טיבטי, בטיבטית)

הוא מציין שהנטייה לראות את הדברים כבעלי טבע משל עצמם היא הסיבה לכל הסבל שיש בעולם, כך שאם כבר לפחד, אז לפחד מזה. לעומת זאת, חוכמה אשר מבינה ריקות היא הסיבה לחיסול כל כאב בעולם ועל כן גם כל פחד בעולם – וכך אנו חייבים למדוט על ריקות.

བདེན་པར་འཛིན་པ་སྤྱད་བསྐྱེལ་སྦྱིད་བྱིད།
སྦྱོང་ཉིད་ཉོག་པ་སྤྱད་བསྐྱེལ་ཞི་བྱིད།
denpar dzinpa dukngel kye je
tongnyi tokpa dukngel shi je

5. ציין את שמן והגדר את שתי הצורות של הנטייה להיאחז בדברים כאילו הם קיימים באמת. (מסלול טיבטי, בטיבטית)

א. הצורה ה"נלמדת" של הנטייה להיאחז בדברים כאילו הם קיימים באמת: הנטייה להאמין כי לדברים יש טבע משלהם, אשר תלויה בעיקר בהשפעות של פילוסופיות מסוימות על התודעה.

གཙོ་བོར་གྲུབ་མཐུན་སྒོ་བསྐྱར་བ་ལ་ལྟོས་དགོས་པའི་བདེན་འཛིན་ནི། བདེན་
འཛིན་ཀུན་བདུགས།
tsowor drupte lo gyurwa la tu gupay dendzin ni, dendzin kuntak

ב. הצורה ה"המולדת" של הנטייה להאמין כי לדברים יש טבע משלהם, אשר הייתה קיימת מאז ומתמיד בתודעתנו (וקיימת אצל כל היצורים הרגילים) בין אם תודעתם הושפעה מאמונות פילוסופיות מסוימות בין אם לאו.

ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་ཇིས་སུ་ཞུགས་པ། གྲུབ་མཐུན་སྒོ་བསྐྱར་མ་བསྐྱར་
གཉིས་གལ་ཡོད་པའི་བདེན་འཛིན་ནི། བདེན་འཛིན་ལྟན་སྦྱིས།
tokma mepa ne jesu shukpa, drupte lo gyur ma-gyur nyi-ga la
yupay dendzin ni, dendzin hlenkye

6. באיזו נקודה מחסל אדם במסלול המהיינה כל אחת משתי אלו? (מסלול טיבטי, בטיבטית)

הצורה הנלמדת נעלמת תוך כדי דרך הראיה (tong-lam); לאחר שיצא מראיית הריקות ישירות, למרות שאדם עדיין רואה את הדברים כבעלי קיום עצמי - הוא מפסיק להאמין שהם כאלה - הוא יודע שהוא לא רואה את הדברים בצורה נכונה. ברמה השמינית של הבודיהסטווה (sa gyepa), האדם מחסל גם את ביטויה החיצוני של הצורה המולדת.

མཐོང་ལམ།

tong-lam

ས་གཤམ་པ།

sa gyepa

7. מהן שלוש הדעות השגויות שאולי יש לנו על עצמנו, המוגדרות כנטיות "נלמדות" לראות דברים כקיימים באמת. (מסלול טיבטי, שמות בטיבטית)

א. הנטייה לראות אדם וחלקיו כאדון ומשרתיו; זה מתייחס לרעיון של "נשמה" או "אני" שהוא לגמרי נפרד מחלקיו של האדם.

གང་ཟག་དང་སྤུང་པོ་ཇི་བོ་དང་ཁོ་ལ་པོ་བཞིན་དུ་འཛིན་པ།

gangsak dang pungpo jewo dang kolpo shindu dzinpa

ב. הנטייה להחזיק בתפיסה שבבסיס המציאות האולטימטיבית שלנו הוא אטומים אובייקטיביים שאינם ניתנים לחלוקה; זה מתאים להשקפה החומרית של המדע המודרני, או הסברים על דקויות של תפיסה המבוססים על פעילות כימית.

རྒྱལ་ཤུན་ཆ་མིན་དུ་འཛིན་པ།

dultren chame du dzinpa

ג. הנטייה להחזיק בתפיסה שבבסיס המציאות האולטימטיבית שלנו יש רגעי הכרה שהם באופן אובייקטיבי ממשיים ובלתי ניתנים לחלוקה. זה מתייחס לתחושה של "עצמי" שקיים מעבר לחקיננו.

ཤེས་པ་སྐྱོན་ཅིག་ཆ་མིན་དུ་འཛིན་པ།

shepa kechik chame du dzinpa

8. אין שום אסכולה בודהיסטית שתסכים שקיים אדם שהוא נפרד מהחלקים הפיזיים והמנטאליים של אדם, אך באסכולת דרך האמצע נאמר גם שאנו איננו אף אחד מחלקינו, וגם לא הסך הכל של כל החלקים. קל לראות שאנחנו לא אף אחד מן החלקים, כגון זרוע, או רגל, אך מדוע איננו הסה"כ של כל חלקינו השונים?

במקרה כזה, אם נוציא חלק כלשהו מן הסה"כ, לא נוכל יותר להתקיים. סה"כ החלקים של אדם אינם האדם עד אשר התמונה של השלם מושלכת על חלקיו על ידי השלכה שכפויה עלינו, על ידי קארמה שצברנו במעשינו בעבר.

9. מדוע טוען המתנגד שאינו בודהיסט בפרק התשיעי, שאדם חייב להיות בלתי משתנה?

הם אומרים שאם האדם הוא דבר מה שמתחיל ונגמר מדי רגע, הרי שהאדם שביצע את הקארמה כבר איננו, רגע לאחר המעשה. ואם כך אין מי שיחווה את תוצאותיה של הקארמה.

10. הבא שלושה חלקים מתוך תשובתו של מאסטר שנטידווה לעמדה זו. (מסלול טיבטי, בטיבטית)

א. הוא טוען שגם זה שאינו בודהיסט וגם זה שהוא בודהיסט מסכימים שהאדם שביצע את המעשה הוא לא זה שיחווה את התוצאה הקארמית, לכן הוויכוח חסר משמעות.

ལས་བྱིན་པའི་དུས་དང་འབྲས་བུ་སྔོང་བའི་དུས་ཀྱི་གང་ཟག་ཇུས་ཐ་དད།
le jepay du dang drebu nyongway du kyi gangsak dze tade

ב. הוא אומר שהאפשרות הנוספת היחידה היא שהסיבה (המעשה) והתוצאה (תוצאה קארמית) חייבות להתקיים בו זמנית, דבר שהוא בלתי אפשרי.

གྱུའི་དུས་སུ་འབྲས་བུ་སྔོང་མི་སྲིད།
gyuy du su drebu nyong mi si

ג. הוא אומר שזה בסדר גמור להתייחס לרצף של זה שמבצע את המעשה וזה שנושא בתוצאות כאל אדם אחד.

གྱུན་གཅིག་ལ་ལས་བྱིན་པ་པོ་དང་འབྲས་བུ་སྔོན་པ་པོ་བསྟན་རུང་།
gyun chik la le je papo dang drebu chu papo ten rung

11. מהו אם כן הטבע האמיתי של "אני"? (מסלול טיבטי, בטיבטית)

זוהי תוויית או מושג המושלך על אוסף של חלקים, ותו לא.

ཆ་ཤས་ཀྱི་ཚོགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཐ་སྐད་བཏགས་ཅམ།
cha she kyi tsok pa la tenne ta-nye tak tsam

קורס ACI מס' 18: עיקרי הבודהיזם - חלק ג'

תשובות לשיעורי הבית

שיעור 4

1. בשלב זה בטקסט, מאסטר שנטידווה עובר מדיון בסוג עיקרי אחד של ריקות לדיון בסוג אחר. ההבחנה בין שני הסוגים היא למעשה התשובה לשאלה שעולה בתודעתנו באופן טבעי כאשר אנחנו מתחילים לבחון את הריקות של אובייקט כלשהו, בפרט זו של עצמנו. רשום את השאלה, ותאר בקצרה את שני סוגי הריקות. (מסלול טיבטי, בטיבטית)

כאשר אנו מבינים כי אנו בסה"כ מושג המושלך על אוסף של חלקים בכוחה של הקארמה, אנו מתחילים לתהות האם גם "הנתונים הגולמיים" עצמם הינם מושגים המושלכים על חלקיהם? *(gangsak gi dakshi yangtakyu yinnam)*: כלומר, אנחנו מתחילים לעשות את ההבחנה בין הריקות של עצמנו *(gangsak gi dakme)* והריקות של חלקינו *(chu kyi dakme)*.

གང་ཟག་གི་གདགས་གཞི་ཡང་བདག་སྐྱིད་ཡིན་ནམ།

gangsak gi dakshi yang takyu yinnam?

གང་ཟག་གི་བདག་མིད།

gangsak gi dakme

ཚཱ་གྱི་བདག་མིད།

chu kyi dakme

2. כאשר אתה מתמקד בשלם, כגון הגוף, מדוע נראים החלקים, או "הנתונים הגולמיים", כגון צבעים וצורות, כאילו הם קיימים שם בחוץ, באמת, באופן בלתי תלוי, מכוח עצמם? (מסלול טיבטי, בטיבטית)

מפני שבשלב זה אנו תופשים חלקים אלו בראייה מוסכמת, או קונבנציונאלית, בלי לבחון את טיבעם האמיתי.

མ་བདག་སྐྱིད་པར་ཐ་སྐྱོད་པའི་ཚད་མས་གྲུབ།

matak machepar ta nyepay tseme drup

3. כיצד עובד התהליך של התקדמות ברמות של החלקים, והחלקים של החלקים, וכך הלאה, כשיטה להוכיח שהדברים אכן ריקים? (מסלול טיבטי, בטיבטית)

כשאנו מסתכלים על "הנתונים הגולמיים", שהם הבסיס שעליו אנו משליכים, איננו מוצאים דבר, ובכך אנו מבססים, בדרך נוספת, את האמת של ריקות.

ཐ་སྐད་བཏགས་པའི་བཏགས་དོན་བཅའ་བའི་ཚེ་ན་མ་རྟོན།

ta-nye takpay takdun tselway tse na ma nye

4. מהם ה"נתונים הגולמיים" שאנו נוטים להחשיב כאולטימטיביים לכל אחת מבין שתי החלוקות העיקריות של האדם? (אלו הם שני הדברים שהאסכולות הנמוכות בבודהיזם מאמינות שהם בעלי איזשהו קיום משל עצמם.) (מסלול טיבטי, בטיבטית)

א. האטומים, אשר בכל רגע נתון מרכיבים את מה שאנו קוראים לו גופנו הפיזי

གཞུགས་ཀྱི་ཚོགས་པའི་རྒྱལ་ལྗང་རབ།

Suk kyi tsokpay dul tra-rab

ב. זרם התודעה המורכב מרגעי ההכרה בהווה, אשר לאורך חיינו בונה את מה שאנו מכנים התודעה שלנו

ཤེས་པའི་སྐད་ཅིག་མའི་རྒྱུ།

shepay kechikmay gyun

5. מדוע אף אחד מבין שני סוגים אלו של "נתונים גולמיים" אלו איננו קיים?

מה שאנו מדמיינים כאבני הבניין הבסיסיות ביותר של כל חומר פיזי – אטומים – הם למעשה השלכה על חלקים קטנים יותר, כל צידי האטום, וכך הלאה עד אינסוף. מה שאנו מדמיינים כאבן הבניין הקטנה ביותר של התודעה – רגע ההווה – הינה רק השלכה על התחלה, האמצע, והסוף שלו, כך הלאה עד אין סוף.

6. מה אם כן מספק את ה"נתון הגולמי" עבור כל קיום, בכל רמה של אובייקט, מנטאלית או פיזית?

השלכות שנכפות עלינו על ידי הקארמה מן העבר, בכל שלב.

7. אם כן, האם הדברים פחות מממשיים? כיצד ניתן לאשר זאת?

כלל וכלל לא. אנו יכולים לאשר זאת על ידי החוויה הישירה שלנו של כאב או הנאה; למשל, על ידי עמידה לפני מונית הנוסעת במהירות.

8. מדוע אם כן להתבונן בעולם בצורה זו? מדוע זוהי השקפת העולם היחידה שעובדת?

אנו יכולים לעשות מעשי חסד, לשתול זרעים קארמיים טובים, וליצור גן עדן של בודהה, גוף של מלאך, תודעה וחמלה מושלמות: לשים קץ ללידות סובלות, זקנה ומוות, כפי שהבטיח לנו לורד בודהה.

9. מדוע בסופו של דבר יחוסל הסבל של כל ייצור חי? (מסלול טיבטי, בטיבטית)

משום ששורש הסבל הוא בתפיסה שגויה של הטבע האמיתי של הדברים; וכתפיסה שגויה, היא לחלוטין נחותה וחסרת כוח בהשוואה לתפיסה הנכונה, שהיא הנוגדן האולטימטיבי לסבל.

སྤྱུག་བསྐྱེལ་གྱི་རྒྱུར་གྱུར་པའི། དངོས་པོའི་གནས་ལྷུགས་ལ་སྤྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་ཞུགས་
པའི་བདེན་འཛིན་དམན་པ་དེ་ལ་གཉིན་པོ་སྣོབས་ལྷན་ཡོད་པའི་བྱིར།

*dukngel gyi gyur gyurpay, ngupuy neluk la chinchiloktu shugpay dendzin
menpa de la nyenpo topden yupay chir*

10. תן תיאור כללי של האובייקט שדרך האמצע מכחישה – כלומר, תאר מה הדבר שהריקות ריקה ממנו – והבא דוגמה לכך. (מסלול טיבטי, תאור ושמות בטיבטית).

האובייקט אשר דרך האמצע מכחישה את קיומו הוא דבר שיש לו קיום עצמי: דבר אשר יכול להתקיים מבלי להיות אוסף של חלקים שנכפה עלינו על ידי הקארמה מהעבר להמשיג בצורה מסוימת (*tsogpay tengdu tokpay tak tsam mayinpa*). אנו אוהזים בדבר זה ללא הרף, אך הוא אינו קיים, הוא מעולם לא היה קיים, ואינו יכול להיות קיים: הוא כמו פיל ורוד בעל שני ראשים בחדרנו.

དགག་བྱ།

gakja

ཚོགས་པའི་སྣོང་ཏུ་རྟོག་པས་བཏགས་ཅམ་མ་ཡིན་པ།

tsokpay tengdu tokpe tak tsam mayinpa

קורס 18, תשובות לשיעורי בית, שיעור 4, המשך:

11. צטט את הפסוק המפורסם מתוך **המדריך ללוחם הרוח** אשר מסביר את החשיבות של הבנת האובייקט שאותו אנו מכחישים. (מסלול טיבטי, בטיבטית)

"בלי שנזהה את מה שנחשיב כ"דבר"
לעולם לא נתפוס כיצד הוא אינו הדבר.

།བརྟམ་པའི་དངོས་ལ་མ་རིག་པར།

།དེ་ཡི་དངོས་མེད་འཇིག་མ་ཡིན།

*Takpay ngu la ma rekar
De yi ngume dzin mayin*

קורס ACI מס' 18: עיקרי הבודהיזם - חלק ג'

תשובות לשיעורי הבית

שיעור 5

1. תן את השם בסנסקריט, בטיבטית ובעברית של החיבור ההודי הקלאסי המהווה את הבסיס לאמנות החשיבה הלוגית הבודהיסטית ותורת התפיסה; ציין גם את שם המחבר ותאריכו המשוערים (מסלול טיבטי גם בטיבטית).

השם בסנסקריט הוא *Pramana Varttika*, בטיבטית *Tsema Namdrel*, בעברית: *החבור על תפיסה תקפה*. המחבר הוא *Master Dharmakirti*, בטיבטית *loppon chukyi drakpa*, שחי בערך ב-650 לספירה.

ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ།

tsema namdrel

ལོཔོན་ཇུ་ལྷ་མོ་ལྷོ་གྲོ་བཤམ་པ།

loppon chukyi drakpa

2. מהם שני הביטויים שבהם משתמשים לתאר, בהתאמה, תלמידים בעלי אינטליגנציה ויכולת רוחנית מוגבלת, ותלמידים בעלי אינטליגנציה ויכולת רוחנית גבוהה (מסלול טיבטי גם בטיבטית).

א. תלמידים בעלי אינטליגנציה ויכולת רוחנית מוגבלת נקראים:
"מי שנמצאים על הדרך בזכות אמונתם".

དབང་རྩུ་ལ་དད་པའི་རྗེས་འབྲང་།

wangtul depay jedrang

ב. תלמידים בעלי אינטליגנציה ויכולת רוחנית גבוהה נקראים: "מי שנמצאים על הדרך בזכות חשיבתם הלוגית".

དབང་རྣམ་རིག་པའི་རྗེས་འབྲང་།

wangmua rikpay jedrang

קורס 18, תשובות לשיעורי בית, שיעור 5, המשך:

3. הבא נימוק המנוסח בצורה שלילית מדוע ללמוד את אומנות החשיבה הלוגית, ואז הבא ציטטה מלורד בודהה עצמו שתומכת בו (מסלול טיבטי גם בטיבטית).

הסיבה ללמוד את אומנות החשיבה הלוגית היא שידע זה יעזור לנו להמנע מהשגיאה הקארמית החמורה של שפיטת אחרים על פי הופעתם. כפי שאמר לורד בודהה:

"רק אני או מישהו כמוני יכול לשפוט נכונה מישהו אחר. כל אדם אחר צריך להמנע לחלוטין משפיטה של הזולת, פן נפול יפול." [לעולמות התחתונים].

ངའམ་ང་དང་འདྲ་བས་གང་ཟག་གི་ཚོད་བཟུང་གི་ གང་ཟག་

གིས་གང་ཟག་གི་ཚོད་མི་བཟུང་ལྟེ། ཉམས་པར་གྱུར་ཏེ།

*nga'am dang drawe gangsak gi tsu zung gi, gangsak gyi
gangsak gyi tsu misung te, nyampar gyur tare*

4. תן את ההגדרה של נמוק (מסלול טיבטי גם בטיבטית).

ההגדרה של נימוק היא: "כל דבר שניתן כנימוק".

རྟགས་སུ་བཀོད་པ། རྟགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད།

tak su kupa, tak kyi tsennyi

5. תן את ההגדרה של נימוק נכון (מסלול טיבטי גם בטיבטית).

ההגדרה של נימוק נכון הוא "נימוק המקיים את שלושת היחסים".

ཚུལ་གསུམ་ཡིན་པ།

རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད།

tsulsum yinpa,

tak yangdak gi tsennyi

6. ציין את השמות של שלושת היחסים שנימוק נכון מקיים, והבא אותם, לאחר פישוט, במקרה של המשפט הלוגי: "הבה נקח צליל; הוא דבר משתנה; משום שהוא דבר שנוצר".

א. צריך שיהיה קשר בין הנימוק והנושא. בטיעון הספציפי שכאן, ניתן פשוט לומר ש"קול הוא דבר שנוצר".

ཇོགས་ཚེས།

chok chu,

སྒྲ་བྱས་པ།

dra jepa

ב. יחס גרירה חיובי בין הנימוק והטענה שרוצים להוכיח, כלומר הנימוק גורר את הטענה. במקרה שלפנינו נוכל פשוט לומר ש"אם משהו הוא דבר שנוצר, אז בהכרח הוא גם דבר משתנה".

ཇེས་ཀྱལ།

je kyap,

བྱས་ན་མི་རྟག་པས་ཀྱལ།

je na mitakpe kyap

ג. יחס גרירה שלילי בין הטענה שרוצים להוכיח, והנימוק, כלומר: אם הטענה לא תקפה לגבי אובייקט מסוים, גם הנימוק לא יהיה תקף לגביו. במקרה שלפנינו נוכל פשוט לומר ש"אם משהו הוא דבר בלתי משתנה, אז בהכרח אינו יכול להיות משהו שנוצר".

རྟོག་ཀྱལ།

dok kyap,

རྟག་ན་མི་བྱས་པས་ཀྱལ།

tak na ma jepe kyap

7. תן את שמן והגדרתן של שתי הקטגוריות הנפוצות ביותר של החלוקה של דברים קיימים, ודוגמה של משהו ששייך לכל אחת מהן, (מסלול טיבטי גם בטיבטית).

א. דברים בלתי משתנים, שמוגדרים ע"י: "אובייקט שהוא דבר, וגם איננו משהו שקיים רק לרגע". הדוגמאות הקלאסיות הן מרחב ריק וריקות.

རྟག་པ། ཚེས་དང་སྐད་ཅིག་མ་མ་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་པ།

takpa, chu dang kechikma mayin payshi tuipa

ན་མ་མཁའ། ལྗོང་པ་ཉིད།

namka, tongpa nyi

ב. דברים משתנים, שמוגדרים ע"י: "כל מה שקיים רק לרגע". הדוגמאות הקלאסיות הן עמוד או כד מים.

མི་རྟོག་པ། རྣམ་ཚུལ་མ།

mitakpa, kechikma

ཀ་བ། བུམ་པ།

kawa, bumpa

8. מדוע בהרבה מן המקרים לא יהיה זה נכון לתרגם את המילה הטיבטית מיטקפה (*mitakpa*) , סנסקריט (anitya) למילה "ארעי"?

המילה "זמני" פרושה משהו שעתידי להתכלות, שלא יתקיים לנצח, ואילו המילה "קבוע" פרושה משהו שלא יתכלה או יהרס. אבל המשמעות של המילה הטיבטית ושל המילה בסנסקריט היא משהו שמשתנה מרגע לרגע, משהו שעובר שנוי וחולף. למעשה, ההגדרה של "מיטקפה" היא "משהו שקיים רק לרגע".

לעומת זאת, המילה "טקפה" (ההפך של מיטקפה) אינה מציינת בהכרח משהו שקיים לנצח. למשל, הריקות של הספל מפסיקה להתקיים כאשר הספל נשבר, ומתחילה להתקיים כאשר הספל נוצר, כיוון שהריקות של הספל [המסוים] היא פשוט העובדה שלאותו ספל אין טבע עצמי. אבל איננו אומרים שריקות מתחילה או פוסקת, כיון שמכך משתמע שנוי, בעוד שדברים שהם "מיטקפה" אינם משתנים, קיומם קבוע לחלוטין, באופן עקבי. למשל: שום דבר אינו פחות או יותר מלהיות ריק לחלוטין מטבע עצמי.

עם זאת, יש לשים לב שבמקרים מסוימים התרגום של "מיטקפה" כ"ארעי" הוא נכון, כמו למשל בביטוי שמופיע הרבה בספרות הלאם רים, *chiwa mitakpa*, שפירושו מוות וארעיות.

9. ציין והגדר את שלוש המחלקות הנומינאליות של "דברים שהם הכללות", ותן דוגמה קלאסית לכל אחת מהן (מסלול טיבטי – תן שמות ודוגמאות גם בטיבטית, אך הגדר בעברית).

א. "הכללה שהיא סוג", שידועה גם כ- "איכות". זו מוגדרת בתור: "דבר קיים שכולל את סך הדברים שהם מאותו הסוג". הדוגמא הקלאסית היא: "דברים שניתן לדעת".

རིགས་ལྡིག་།

rik chi

ཤེས་བྱ།

sheja

ב. "הכללה של אובייקטים", שנקראת גם "תמונה מנטאלית מהותית". למשל לגבי כד מים, היא מוגדרת בתור: הדבר שאנו משליכים בתור כד מים, שאיננו הדבר שמופיע בתור כד מים למצב מנטאלי מושגי שתופס אותו בתור כד מים, בעוד שבעצם הוא לא כד מים. הדוגמא הקלאסית היא: "מה שמופיע לרגע השני של מצב מנטאלי מושגי שתופס כד מים, שהוא ההפך מכל מה שאיננו כד מים ברגע השני".

དོན་ལྡིག་།

dun chi

བུམ་འཇོན་ཆོག་པ་སྐད་ཅིག་མ་གཉིས་པ་ལ་བུམ་པ་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་མ་

ཡིན་པ་ལས་འོག་པར་སྤང་བ་དེ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

bumdzin tokpa kechikma nyipa la bumpa kechik nyipa mayinpa le

lokpar nangwa de de yinpay chir

ג. "הכללה של אוסף של חלקים", שמוגדרת בתור: "אובייקט פיזי ברמה הגסה שמורכב מסך חלקיו". הדוגמא הקלאסית היא כד מים.

ཚོགས་ལྡིག་།

tsok chi

བུམ་པ།

bumpa

10. מדוע חיוני הלימוד של "איכויות ומאפיינים" למי שרוצים לראות ריקות ישירות?

הלימוד של "הכללות שהן סוג", ו"הכללות של אובייקטים" מאפשר לנו להבין שכאשר אנו תופסים משהו, אנו בעצם תופסים אובייקט מנטאלי וטועים לחשוב שזה האובייקט בפועל. אובייקט מנטאלי זה נכפה עלינו ע"י קארמה מן העבר. לא ייתכן שום אובייקט שקיים באופן שהוא בלתי תלוי בתהליך הזה, וההעדר של אובייקט כזה היא הריקות. תפיסה ישירה של האופן שבו אנו תופסים אובייקטים באמצעות תמונות מנטאליות, היא שמאפשרת את התובנה של המשמעות האולטימטיבית של "קיום מותנה". תובנה זו קורית במהלך השעות האחרונות לפני שרואים ריקות ישירות, בשלב של "הדבר הגבוה ביותר" של דרך ההכנה.

קורס ACI מס' 18: עיקרי הבודהיזם - חלק ג'

תשובות לשיעורי הבית

שיעור 6

1. תן את ההגדרה של דבר שלילי (מסלול טיבטי גם בטיבטית, וגם המילה שמציינת 'דבר שלילי' בטיבטית).

ההגדרה של דבר שלילי היא: "משהו שחייב להתפס ע"י מצב תודעה שתופס אותו ישירות, באמצעות תהליך של אלימינציה ישירה של כל מה שהוא שולל".

རང་དངོས་སུ་ཉམ་པའི་སྒོས་རང་གི་དགག་བྱ་དངོས་སུ་བཅད་ནས་ཉམ་པ་
དགོས་པའི་ཚེས།

rang ngu su tokpay lu rang gi gakja ngu su che ne tok gupay chu

2. מהם שני הסוגים של דברים שליליים? תן דוגמא לכל סוג (מסלול טיבטי גם בטיבטית).

א. דברים שהם שליליים במובן שהם לא משהו,

ב. ודברים שהם שליליים במובן של היעדר של משהו.

דוגמה למקרה הראשון היא: שצליל הוא דבר משתנה (ומשתמע מכך שאינו בלתי משתנה).
דוגמה למקרה השני היא למשל חלל או ריקות.

མ་ཡིན་དགག།

mayin gak

སྒྲིམ་ཉམ་པ།

dra mitakpa

མིན་དགག།

me gak

ནམ་མཁའ།

namka

སྔོང་པ་ཉིད།

tongnyi

קורס 18, תשובות לשיעורי בית, שיעור 6, המשך:

3. מהם שני הסוגים של יחסים? הבא דוגמה לכל אחד (מסלול טיבטי גם בטיבטית).

א. יחס שבו להיות דבר אחד זה באופן אוטומטי להיות דבר אחר. למשל – שברולט ומכוננית. דוגמא אחרת כד מים והקבוצה המשלימה של קבוצת הדברים שאינם כד מים.

བདག་གཅིག་གི་འབྲེལ་བ།

dakchik gi drelwa

བུམ་པ།

bumpa

བུམ་པའི་ལྗོན་པ།

bumpay dokpa

ב. יחס שבו דבר אחד בא מדבר שני, לדוגמא: דבר מתפקד ברגע שאחריו, והדבר המתפקד המקורי.

དེ་རླུང་གི་འབྲེལ་བ།

dejung gi drelwa

དངོས་པོའི་ཕྱི་ལོགས་སུ་རླུང་བ།

ngupoy chilok su jungwa

དངོས་པོ།

ngupo

4. מהם שני הסוגים של נימוקים נכונים המשמשים להוכיח היעדר של משהו? (מסלול טיבטי גם בטיבטית).

א. נימוקים נכונים המשמשים להוכיח אי קיום של משהו, שכרוכים בדבר שהוא מעבר לתפיסתו של יריב מסוים

མི་སྣང་བ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག།

minangwa mamikpay tak yangdak

ב. נימוקים נכונים המשמשים להוכיח אי קיום של משהו, שכרוכים בדבר שניתן לתפיסה על ידי יריב מסוים

སྣང་རླུང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག།

nangrung mamikpay tak yangdak

קורס 18, תשובות לשיעורי בית, שיעור 6, המשך:

5. מהו השימוש האולטימטיבי בנימוק מעין זה?

השימוש האולטימטיבי בנימוק מעין זה הוא להוכיח לעצמנו שגם אם איננו יכולים להבחין בסגולה טובה מסוימת אצל הזולת, אין פירושו של דבר שאין להם סגולה זו.

6. מנה את שלושת הסוגים הכלליים של הוכחות לוגיות שאינן נכונות לטיעונים ספציפיים. הבא דוגמא לכל סוג (מסלול טיבטי גם בטיבטית).

א. נימוק הסותר את הטענה הספציפית.

དེ་སྐྱབ་ཀྱི་འགལ་བའི་གཏན་ཚིགས།
de drup kyi gelway tentsik

למשל: הבה ניקח צליל.
הוא דבר בלתי משתנה,
כי הוא דבר שנוצר.

ལྷ་ཚེས་ཅན། མི་རྟག་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ཇུས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
dra chuchen, mitakpa mayin te, jepa yinpay chir

ב. נימוק שאינו מוכיח את הטענה.

དེ་སྐྱབ་ཀྱི་མ་གྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས།
dedrup kyi madrupay tentsik

למשל: הבה ניקח צליל.
הוא דבר שאפשר לשמוע,
כי הוא דבר שנוצר.

ལྷ་ཚེས་ཅན། མཉན་བྱ་ཡིན་ཞེ། མི་རྟག་པའི་ཕྱིར།
dra chuchen, nyen ja yin te, mi takpay chir

קורס 18, תשובות לשיעורי בית, שיעור 6, המשך:

ג. נימוקים שאינם מוכיחה מאומה, או שאינם תואמים את הטענה.

དེ་སྐྱབ་ཀྱི་མ་གུབ་པའི་གཏན་ཚིགས།
dedrup kyi madrupay tentsik

דוגמה (אחת מתוך שבע): הבה ניקח צליל.
הוא דבר משתנה,
כי הוא צליל.

ལྷ་ཚེས་ཅན། མི་རྟག་མེ། ལྷ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
dra chuchen, mitak te, dra yinpay chir

קורס ACI מס' 18: עיקרי הבודהיזם - חלק ג'

תשובות לשיעורי הבית

שיעור 7

1. המילה הטיבטית לו ג'ונג **ལྷོ་ལྷོང་།** תורגמה לעברית כ"אימון להתמרת התודעה". ציין התייחסות של לאמה ידוע ללו ג'ונג הידוע "שמונה לאימון תודעה" המבהיר דרך אחרת לתרגם מילה זו. (מסלול טיבטי גם בטיבטית)

צ'נגקיה רינפוצ'ה הראשון, Ngawang Lobsang Chunden, היה גלגול הקודם של פאבונגקה רינפוצ'ה שחי בין השנים 1642-1714, אשר גם שימש כלאמה של קיסר סין. הוא מתייחס ללו ג'ונג בשמונה פסוקים כ"עצות לפיתוח (ལྷོང་) תודעה (ལྷོ་ལྷོང་) של

הארה", או "הלב הטוב".

སེམས་དཔའ་ཚེན་པོ་གྲང་རི་ཐང་པ་དོ་ཇེ་སིང་གིས་མཇེད་པའི་བྱང་ཚུབ་སེམས་

སྣོང་གི་གདམས་པ་ཚེག་བརྒྱད་མར་གྲགས་པ།

*sem pa chen po lang ri tangpa dorje sengge dzepay jangchub semjong gi
dampa tsikgye mar drakpa*

2. באיזה אופן יקרים הברואים האחרים יותר מפנינה היכולה למלא כל משאלה?

באופן כללי, איננו מסוגלים אפילו לדמיין את המטרה האולטימטיבית, כך שגם אילו הייתה ברשותנו פנינה שיכולה למלא את כל משאלתנו, לא היינו מסוגלים אפילו לנסח את המשאלה כראוי.

3. מדוע מדגיש הפסוק השלישי את החשיבות של הפסקת הנגעים הרוחניים מייד ברגע שהם מתחילים?

עלינו להימנע אפילו ממספר קטן של רגעים כאלה, בשל העובדה שאפילו רגעים בודדים של קארמה מנטאלית שלילית מספיקים על מנת ליצור השלכה של חיים שלמים בעולמות הנחותים.

4. אם נמשיך לקחת על עצמנו את האבדן בכל סיטואציה, ונמשיך לתת לאחר לשאת בכל יתרון בכל מצב, מה יעצור אחרים מלנצל אותנו?

ראשית, הקריירה שלנו היא להיות בודהיסטיות; התחייבנו לשרת את הברואים כמשרתיים, ולהבטיח שכל משאלותיהם יתגשמו, אפילו על חשבון אלה שלנו. שנית, כל סבל או מחסור שאנו חווים, הנראים לכאורה כאילו נגרמו משום שנתנו את מה שברשותנו לאחרים, יכולים היו להיווצר, אם נסבירם במונחים קארמיים, אך ורק מאירועים בעבר שבהם לא נתנו לאחרים את מה שהיה ברשותנו. אין משמעות הדבר שעלינו לאפשר לאחרים לפגוע בנו או בכל אחד אחר, וזאת משום שזה יפגע בהם בעתיד.

5. מה יש לצ'נג'קיה רינפוצ'ה הראשון לומר על האופן שבו עלינו לקחת את האבדן על עצמנו בכל מצב?

הוא אומר שעלינו לוודא כי אנו עושים זאת ללא כל חרטה, ובהנאה הגדולה ביותר.

6. כאשר גיאלווה יאנג גונפה אומר כי "תודעתך שלך היא הבודהה", למה הוא בעצם מתכוון?

לתודעה, במובן של החוכמה של האדם, יש היכולת להביא את האדם להארה של הבודהה. הריקות של התודעה שלנו היא טבע הבודהה שלנו, הפוטנציאל שלנו להפוך למוארים. מכיוון שהתודעה אינה קיימת מצד עצמה, הקארמה הטובה שלנו תכפה עלינו יום אחד לראותה כתודעתו הכל-יודעת של הבודהה.

7. למה הוא מתכוון כאשר הוא אומר, "כל מה שאיננו דהרמה הוא חסר כל משמעות. השלך זאת, כמו אשפה. הכל מסתיים במוות."?

כאשר אנו זוכרים שנאלץ למות, המחשבה שאנו עלולים למות היום, מאפשרת לנו לשמור על סדרי עדיפות נכונים, ולהפריד בין מה שחשוב לעשות ומה לא: בין מה שהוא דהרמה ומה שהוא לא.

8. מהי המשמעות האמיתית של דבריו של גיאלווה יאנג גונפה כי "מהותם של דברים היא מעבר למחשבת מושג – שכון במקום בו איך נאחו בדבר"¹ ?

הוא אומר כי מצב תודעתי נורמאלי התופס את המציאות הנראית לעין, אינו יכול, בו זמנית, לתפוס מציאות אולטימטיבית; והוא מפציר בנו לשכון במצב בו איננו רואים אף דבר כקיים באופן בלתי תלוי בהשלכות שלנו, ושנכפה עלינו על ידי הקארמה שלנו ממעשי העבר.

¹ חשוב להבין דברים אלה שלא באופן מילולי, כי אם לאור הלימוד של דרך האמצע.

קורס 18, תשובות לשיעורי בית, שיעור 7, המשך:

9. מי היה האדם הראשון שלימד באופן פתוח את הלו ג'ונג הידוע כ שבעה עיקרים לפיתוח הלב הטוב? זכור לציין את שמו המלא ותאריכו. (מסלול טיבטי – ציין את שמו ואת שם היצירה בטיבטית.)

היה זה קדמפה גשה צ'קאוה (1101-1175).

བཀའ་གདམས་པ་དག་བཤེས་མཚན་ཁ་བ། ཡེ་ཤེས་རྗེ།

kadampa geshe chekawa,

yeshe dorje

שמו מאוית בצורות שונות:

འཚན་ཁ་བ།

Chekawa

མཚན་ཁ་པ།

Chekapa

שם היצירה בטיבטית:

ལྷོ་ལྷོ་དོན་བདུན་མ།

lojong dun dunma

10. מדוע לא נלמד תרגול זה באופן פתוח במשך מאות רבות כל כך של שנים?

משום שאנשים לא היו מוכנים לקבל את הרעיון של החלפת הדאגה למילוי צרכיהם האישיים בדאגה למילוי צרכי הזולת, והיו עלולים לזלזל ברעיון זה לו היו לומדים אותו, ובכך היו צוברים קארמה שלילית רצינית.

11. גשה צ'קאווה אומר כי "סיכום תמציתן של כל ההנחיות כלול בצירוף של חמשת הכוחות". נקוב בשמם של חמישה כוחות אלה, והסבר אותם בקצרה. (מסלול טיבטי ציין שמות בטיבטית והסבר בעברית.)

חמשת הכוחות:

ཏོག་ངག་

top nga

א. החלטות לגבי העתיד: כשאתה מתעורר בכל בוקר, עשה זאת עם ההחלטה שלא תבזבז יום זה, או שנה זו, או חיים אלה, אלא תקדיש את זמנך להשמדת האויב של ההוקרה העצמית.

པེན་པ།

penpa

ב. להרגיל את עצמך: בכל פעולותיך במהלך היום – בין אם אתה הולך למקום כלשהו, או עומד או יושב או ישן – חשוב על דרכים להגביר ולהרגיל את עצמך לשאיפה להארה.

གོམ་པ།

gompa

ג. זרעים לבנים טהורים: עסוק בתרגולים כגון צבירת קארמה טובה ועצומה או טיהור עצמי מקארמה שלילית, על מנת להגביר את עוצמת השאיפה להארה.

ཀར་པོ་ས་བོན།

karmo sabun

ד. השמד: למד להכות בראשו של ההרגל של הוקרה עצמית, מיד כאשר הוא מתעורר.

སུན་འབྲིན་པ།

sunjinpa

ה. תפילה: כאשר אתה שוכב לישון בלילה, התפלל שכל הטוב שעשית במהלך היום יוקדש להעצמת שתי הצורות של השאיפה להארה בתודעתך.

མུན་ལམ།

munlam

קורס 18, תשובות לשיעורי בית, שיעור 7, המשך:

12. מה היו המילים שפלט גשה צ'קאוה כששכב על ערש דווי?

תוך שהוא ממלא את עצתו שלו ומבצע את תרגול שילוח התודעה (powa) לפי המסורת של הדרך הגדולה, הוא פלט: "התפללתי שאוכל לעבור לגיהנום הנחות ביותר, על מנת לעזור לכל יצור חי! זה לא עובד! איני יכול ללכת לשם! כל שאני יכול לראות לפני עתה הוא גן העדן של ההארה!".

קורס ACI מס' 18: עיקרי הבודהיזם - חלק ג'

תשובות לשיעורי הבית

שיעור 8

1. מי כתב את טקסט המקור של "שחרור מארבע אחיזות"; מהם תאריכיו, ומה שם הקבוצה המהוללת שאליה הוא שייך? (מסלול טיבטי ענה בטיבטית וכן ציין את שם הטקסט בטיבטית.)

מחבר טקסט המקור היה סה צ'ן קונגה נינגפו שחי בין השנים 1092-1158. הוא היה אחד מחמשת הפטריארכים של שושלת הסאקיה. שם הטקסט בטיבטית הוא *Shenpa Shidrel*.

ས་ཚེན་གུན་དགའ་སྙིང་པོ།

sachen kunga nyinpo

ས་སྐུ་བོང་མ་ནམ་ལྷ།

sakya gongma nam nga

ཞེན་པ་བཞི་བྲལ།

shenpa shi drel

2. רשום את הפסוק המפורסם "שחרור מארבע אחיזות." (מסלול טיבטי בטיבטית).

- אדם שאחוז בחיים האלו - אינו מתרגל את הדהרמה.
- אדם שאחוז בחיי הגלגל - טרם עשה תפנית.
- אדם שאחוז בלדאוג לעצמו - לא יכול להיקרא בודהיסטווה.
- ואדם שאחוז בדברים - השקפת עולמו שגויה.

།ཚེ་འདི་ལ་ཞེན་ན་ཚེས་པ་མིན།

།ཁམས་གསུམ་ལ་ཞེན་ན་ངེས་འབྱུང་མིན།

།བདག་དོན་ལ་ཞེན་ན་བྱང་སེམས་མིན།

།འཇིན་པ་བྱུང་ན་ལྷ་བ་མིན།

tсен di la shen na chupa min,
kam sum la shen na ngenjung min,
dak dun la shen na jangsem min,
dzinpa jung na tawa min,

3. הלאמה הקדוש דראקפה גיילצן מתאר "אחיזה בחיים אלו" כאחיזה של האדם בתרגולו את חיי המוסר, בלמידה שלו, בהתבוננות שלו ובמדיטציה שלו. הסבר את המשמעות האמיתית של אחיזה של אדם בתרגול של חיי המוסר.

הכוונה היא לתרגול חיי המוסר מתוך אחיזה באינסטינקטים; במה שמרגיש טוב; במה שאמרו ההורים או המורים, או אנשי הדת, בשלבים המוקדמים של חיינו, מבלי לבחון זאת; אחיזה במה שהתרבות חונכה את האדם לחשוב; במה שאומרים החברים; במה שחוקי או לא; וזאת במקום בהבנה נכונה והגיונית של קארמה וריקות.

4. בדיון מדוע אל לו לאדם להיאחז בשלושת העולמות, הלאמה הקדוש דראקפה גיילצן מזכיר את "הסבל של סבל", ומתאר את הסבל בשלושת העולמות הנחותים. ציין את השמות של שלושת העולמות הללו, תאר היכן הם, והסבר כיצד משהו נולד לתוך עולמות אלה. (מסלול טיבטי ציין שמות בטיבטית, ואז תאר והסבר בעברית).

שלושת העולמות הנחותים הם עולם בעלי החיים, עולם הרוחות המעונות, ועולם יצורי הגיהנום. בסופו של דבר, עולמות אלה ממוקמים במקום שבו נמצאת התודעה ושבנו נכפה על האדם, לפי הקארמה שלו, לתפוש אותם. אדם הופך לישות בעולמות הנחותים על ידי כך שהוא תופס את העולם כפי שתופשות אותו ישויות אלה; מה פירושו להיות כלב? כאשר אתה נאלץ לתפוס את האובייקטים בעולמך כפי שכלב תופס אותם.

ངན་སྲིང་གསུམ།

ngensong sum

དུང་རྒྱུ་

dundro

ཡི་དུགས།

yidak

དམྱལ་བ།

nyelwa

5. כיצד נוכל להסיק אם לאנשים ולחוויות מהחלק המוקדם יותר של חיינו הייתה משמעות רוחנית כלשהי?

ניתן לכנות רעיון זה כרוויזיוניזם רוחני. מצד עצמם, לאירועים והאנשים מהחלק המוקדם של חיינו אין טבע של להיות משמעותיים מבחינה רוחנית או לא. אלא שככל שאנו נעשים טהורים יותר, אנו מתחילים לתפוס אותם באופן שונה, כמאוד מיוחדים מבחינה רוחנית; ולמרות שדבר זה אינו נכון באופן בלתי תלוי, הוא בכל זאת תקף לחלוטין, תקף בדיוק כמו התפיסה שהם רגילים.

6. איזה מצב תודעתי מתואר כ"שליח שטני"?

אחיזה בעצמך: במובן אחד פירושו לעמול לאושרנו או בלבד, ובמובן אחר פירושו לראות את עצמנו כקיימים מצד עצמנו ולא כתוצר של קארמת העבר שלנו, לא כהשלכה הנכפית עלינו על ידי מה שחשבנו, אמרנו או עשינו בעבר.

7. לפי הטקסט, כל דבר רע שקורה לנו הוא תוצאה של "כורה שוחה בה ייפול": מה שעשינו לאחרים חוזר ופוגע בנו, כמו גלגל להבים. במקום המיועד לכך לפני כל בעיה שרשומה כאן, רשמו את האות המתאימה לסיבה האמיתית שגרמה לה, לפי הטקסט:

ה. דיבור שגוי ופילוג של אחרים	ה. כל מקורביי הופכים להיות אויביי
ב. התנשאות ושעבוד אחרים	ז. גופי נפגע ממחלה שקשה לשאתה
ג. פגיעה בשלוותם של אחרים	ג. לבי מתייסר בכאב עמוק ומענה
ד. צבירת עוולות כלפי אחרים	ב. אני מתייסר תחת שררה של אחרים
ה. ההרגל לראות אי-טוהר בעולמי	א. מגיעים לאוזני דברים בלתי נעימים
ו. הפרת מוסר וניצול מה ששייך לדהרמה	יג. קורה לי דבר בלתי נעים
ז. פגיעה בגופם של אחרים	יב. אני מוצא את עצמי בודד, בלי עזרה וידידים
	אוהבים
ח. פגיעה בפועלם של אנשים קדושים	יא. אחר מסלף ובכך גורם רעתי
ט. רצון להרע ופילוג בין אנשים	ד. לבי עטוף בעצבות וקשה לי לחשוב בצלילות
י. אי בושח מעצמי, וחוסר התחשבות באחרים	ת. מעשיי נכשלים, ותודעתי מאוד סוערת
יא. דיבור מקטין ביחס לאנשים רוחניים	יד. למרות מיטב ניסיוני נראה שאינני מנעים
	למורי
יב. הפרדה בין אנשים אוהבים	י. אני שומע ביקורת מכל הכיוונים
יג. טיפוח בסתר של מחשבות שפוגעות בזולת	ט. אנשים מתחילים להתקוטט מיד עם היאספם
	סביבי
יד. צביעות בתרגול של דהרמה קדושה	ו. אני חולה במחלה אנושה, כגון דלקת ריאות,
	מיימת, סרטן
טו. ביצוע של דברים שנדרתי להפסיק	טו. פתאום תפקוד את גופי איזה מחלה מדבקת
טז. פגיעה במלאכים ובלימוד סודי	טז. אני מרבה לחוש דאגה וחרדה
יז. אי הקפדה ביצירה של צלמים קדושים, והתמכרות לכעסים שעולים	יח. רב תאבוני לדברים, אולם אמצעי דלים
יח. אי נתינה לבריות ולשלושת היהלומים	יז. הופעתי נראית דוחה לאחרים וקרובי
	מעליבים אותי בעטייה
יט. צבירת מכשולים ביחס לדהרמה קדושה	יט. אני מוצא את עצמי תקוף שינה בעת התרגול
	של דהרמה

8. נניח שאנחנו מזהים איזו קארמה מעברנו גורמת לבעיה החמורה ביותר בתודעתנו או בחיינו באופן כללי. האם בהכרח אנו יוצרים קארמה כזו כעת? מהו שאנו יכולים לעשות בקשר לבעיה זו?

אם למשל אנו חיים במקום שישי בו הרבה ריחות לא נעימים וזיהום, הרי שזה בשל התנהגות מינית בלתי הולמת שלנו בעבר. ייתכן שעדיין יש לנו בעיה עם סוג כזה של התנהגות בהווה, וייתכן שכבר לא, בשל פער הזמן שבין המעשה והתוצאה. אף על פי כן, דרך אחת לעצור במהירות את השפעתה של הקארמה הזו היא לשמור בקפדנות יתרה שלא לבצע אפילו את הצורה העדינה ביותר של אותו מעשה בחיינו עתה.

9. נניח שמישהו מוצא חן בעינינו, אבל אין לנו הזדמנות להתקרב אליו או אליה בגלל מישהו שלישי הנמצא תמיד בסביבתם. הסבר את ההבדל בין "מדוע" ו-"איך" במצב זה, ומהו הפיתרון לכאורה לעומת הפיתרון האמיתי.

ה"איך" במצב זה הוא שהאדם השלישי לא מאפשר לנו להתקרב לאדם שלידי אנו רוצים להיות. אולם הסיבה מדוע זה קורה מלכתחילה היא שאנחנו בעבר לא אפשרנו לאחר להיות קרוב לאדם שהוא רצה להיות קרוב אליו. הפיתרון הנראה לעין לבעיה זו הוא לנסות איכשהו להיפטר מהאדם השלישי, מה שתמיד יגרום ל"פגיעה חוזרת", או יגרום לגלגל הלהבים לסוב עלינו שנית. הפיתרון האמיתי הוא לוודא שאין לנו רגשות שליליים כלפי אותו אדם, ולהקפיד לדאוג לכך שאנשים יהיו קרובים למי שהם רוצים בקרבתם.

10. במחציתו של הלוג'ונג, או הטקסט על פיתוח הלב הטוב, שכותרתו גלגל הלהבים, אומר המחבר – מאסטר דהרמה רקשיטה – כי "סוף סוף תפסתי היטב מיהו כאן האויב". מיהו אותו אויב גדול? (מסלול טיבטי בטיבטית).

האויב הגדול הוא הנטייה להוקרה עצמית, וגם הגורם המיידי לה: ההרגל של אדם לתפוש את עצמו כקיים מצד עצמו, או כבעל טבע משל עצמו שאינו תלוי בהשלכות הנכפות על ידי הקארמה של מעשי העבר.

རང་གཅེས་འཛིན།
rang chen dzin

བདག་འཛིན།
dakdzin

11. בדרכו להשמיד את האויב שזה עתה זיהה, משתמש מאסטר דהרמה רקשיטה בגלגל הלהבים על מנת לערוף את ראש אויבו. הסבר כיצד בדיוק זה נעשה.

גלגל הלהבים הוא חוק הקארמה, העובדה שמה שאנו עושים חוזר אלינו. במהלך חיינו בסמסרה או במעגל הסבל הנוראי, אנו מגיבים לדברים שליליים במעשים שליליים, שמחזירים אלינו דברים שליליים, שאליהם אנחנו שוב מגיבים באופן שלילי, וכך אנו מנציחים את הסבל.

אולם אותו עיקרון יכול לשמש במהופך; אנו משתמשים בשיטה (פעולות הבודהיסטויה כגון נתינה וסבלנות) וחוכמה (הבנת הריקות המלווה פעולות אלה) על מנת לצבור, במקום קארמה, את שני ה"מכלולים" של חסד וחוכמה, היוצרים את הגוף ואת התודעה של ישות מוארת.

12. הטקסט אומר שהחיים הם "אשליה", שהם "אינם אמיתיים, כמו בבואה במראה", שהחיים הם חזיון תעתועים. איזו סיבה נותן מאסטר דהרמה רקשיטה לאמירה זו?

הוא אומר שהדברים הם כמו אשליה מכיוון ש"כל הדברים שסביבך קיימים בתלות בדברים אחרים!". זהו "קיום מותנה", שבמובן הגבוה ביותר פירושו שכל הדברים שאנו רואים סביבנו הם תוצרים של התפיסות שלנו, הנכפות עלינו על ידי הקארמה של מעשי העבר שלנו. כך שלמרות שהדברים והאנשים הרעים סביבנו, למשל, נראים כקיימים מצד עצמם, הם למעשה נוצרים על ידנו, וניתן להיפטר מהם רק על ידי כך שנשפר את הקארמה שלנו.

קורס ACI מס' 18: עיקרי הבודהיזם - חלק ג'

תשובות לשיעורי הבית

שיעור 9

1. מה שמו של הטקסט העיקרי שבו נשתמש בלימודנו את אמנות האינטרפרטציה? מהו שם המחבר ומהם תאריכיו? (מסלול טיבטי בטיבטית).

לימודנו יתבסס על הטקסט: "תמצית ההסבר הטוב על אמנות האינטרפרטציה"

དང་ངེས་ལེགས་བཤད་སྣོད་པོ།

drange lekshe nyingpo

שנכתב ע"י המאסטר ג'ה צונגקפה, 1357-1419.

ཇེ་ཙོང་ཀཔ།

je tsongkapa

2. בימינו יש אנשים שאומרים שידיעה של ריקות אינה הדבר העיקרי בבודהיזם, ויש אחרים שאומרים שניתן לדעת ריקות רק באופן אינטואיטיבי, ולא מתוך בסיס של לימוד מוגדר ומאורגן. הבא ציטוט מלורד בודהה עצמו שמפריכה עמדות אלו.

ג'ה צונגקפה מביא ציטוט מ בשם "הסוטרה שניתנה לבקשתו של אריה רשטראפאלה" ושבּו נאמר: "היצורים נאלצים לנדוד כאן" בסמסרה "משום שאין להם ידע על דרכי הריקות". ועוד נאמר שם: " בעלי החמלה [כלומר הבודהות והבודהיסטוות] משתמשים בשיטות ובמיומנויות שונות, ובמיליוני נימוקים הגיוניים, להביאם לשם".

3. מדוע יש צורך ללמוד להבחין בין פשט ודרש? מדוע יש ללמוד לפרש את מה שהבודהה אמר, כדי למצוא למה הוא התכוון באמת?

הסיבה העיקרית היא ללמוד את המשמעות האמיתית של ריקות, כיוון שנראה שבשלוש הפעמים השונות שבהן סובב הבודהה את גלגל הדהרמה, הוא הסביר ריקות באופנים שלכאורה סותרים זה את זה.

קורס 18, תשובות לשיעורי בית, שיעור 9, המשך:

4. הסבר את שלוש הרמות השונות של "פשט" ו"דרש".

- א. ברמה של ביטוי: האם המילים שאדם אומר והמשמעות שלה הוא מתכוון תואמים (פשט) או לא (דרש)?
- ב. ברמה של המציאות: האם האופן שבו אובייקט מופיע תואם את האופן שבו האובייקט קיים (פשט) או לא (דרש)?
- ג. ברמה של ההבנה: האם אנו מבינים את שתי המציאויות בתפיסה (Tsema בטיבטית, Pramana בסנסקריט) שרואה אותן כמות שהן (פשט) או שאנו מבינים אותן רק בערך (Yi-che בטיבטית), הבנה כללית בלבד (דרש)?

5. ג'ה צונגקאפה מדגיש שאם חייבים לחלק את מה שהבודהה אמר לפשט ולדרש, אזי גם כאשר הבודהה מסביר באילו מקרים יש לקחת את דבריו כפשוטם ובאילו מקרים יש לפרשם ולא לקבלם כפשוטם – הסברים אלו עצמם אינם בהכרח פשט. ולכן, בסופו של דבר עלינו להסתמך על מה שנראה לנו הגיוני וסביר. תאר את שלושת המבחנים הלוגיים שהומלצו ע"י לורד בודהה והבא סימוכין לאלו.

לורד בודהה מייעץ לנו לקבל את דבריו רק לאחר שבחנו אותם בזהירות, כפי שבודקים זהב - באש, ע"י חיתוך, ועל ידי שימוש באבן בוחן. שלוש בדיקות אלו מתייחסות, בהתאמה, לבדיקה האם אמירה ספציפית או אמונה מסוימת סותרת:

- א. את החוויה הישירה והנכונה שלנו
- ב. תפיסות שהסקנו באופן נכון באמצעות ההיגיון
- ג. את דבריה של ישות שלגביה ווידאנו באופן נכון שאינה מכזיבה.

6. אם נכון הדבר שרבות מהאמונות של אסכולות כגון רק תודעה הן בעצם שגויות, אז מדוע כל-כך חשוב ללמוד אותן היטב?

לורד בודהה לימד את האסכולות השונות של הודו העתיקה כיוון שהן היו מועילות לקדם אנשים בעלי יכולות ונטיות שונות בדרך הבודהיסטית. אמונות רבות של אסכולות רק תודעה, למרות שטכנית אינן לגמרי נכונות, בכל זאת עוזרות לנו לפתח חשיבה בהירה ביחס לריקות, ואת הרעיון שהעולם וכל היצורים שבו הם השלכה של תודעתנו.

7. כיצד יכול העיקרון של פשט ודרש להועיל לנו בחיי היום יום שלנו?

אנו יכולים להבין שאם הבודהה עצמו השתמש ב"דרש" כאשר היה בכך משום תועלת לתלמידיו, הרי שעלינו להיזהר משנה זהירות שלא לשפוט את האנשים סביבנו, כיוון שמאוד ייתכן שהם ישויות מוארות המנסות לקדם את החשיבה שלנו ושל האחרים.

8. בתשובתו לבודהיסטוה בטקסט "ביאור הכוונה האמיתית של הסוטרות", לורד בודהה מסביר שכאשר הוא אמר שלשום אובייקט קיים אין טבע משל עצמו, הוא התייחס לשלושה סוגים של היעדר. מהם שלושה אלו (מסלול טיבטי בטיבטית).

א. היעדר של טבע מוגדר

མཚན་ཉིད་ངོ་བོ་ཉིད་མིད་པ།

tsennyi ngowo nyi mepa

ב. היעדר של הטבע לגדול

སྐྱེ་བ་ངོ་བོ་ཉིད་མིད་པ།

kyewa ngowo nyi mepa

ג. היעדר של הטבע של להיות אולטימטיבי

དོན་དམ་པ་ངོ་བོ་ཉིད་མིད་པ།

dundampa ngowo nyi mepa

9. ציין את שמות שלושת המאפיינים המפורסמים שמהווים את אבן הפינה לאמונותיה של אסכולת רק תודעה, ואשר קשורים לשלושת סוגי ההיעדר שהוזכרו בשאלה 1? כמו כן תאר אותם בקצור (מסלול טיבטי בטיבטית).

א. המשגות (קוץ טק) – תוצרים של מילים או תמונות מנטאליות שבאמצעותם אנו תופסים את העולם; תוצרים אלה יכולים להתאים לדברים קיימים או כאלו שאינם קיימים.

ཀུན་བརྟགས།

kuntak

ב. דברים מותנים (שן ונג) - דברים משתנים שנוצרים מסיבות ותנאים.

གཞན་དབང་།

shentwang

ג. טוטליות (יונג דרופ), כלומר ריקות. היעדר קיום עצמי (צורה ספציפית של המשגה שמתייחסת לאי-קיום) שחל על כל הדברים, ובפרט על דברים מותנים.

ཡོང་སྐྱེ་བ།

yongdrup

קורס 18, תשובות לשיעורי בית, שיעור 9, המשך:

10. לבסוף, הבא דוגמאות לכל אחד משלושת הסוגים של היעדר טבע עצמי, או מאפיינים (מסלול טיבטי – בטיבטית)

א. המשגות הם כמו פרח שגדל באוויר (לא שאין דבר כזה, אלא שהן רק משהו דמיוני או אובייקט מנטאלי).

ཀུན་བདག་སེམས་མཁའ་ལོ་མི་ཉོག་དང་འདྲ།

kuntak namkay metok dang dra

ב. דברים מותנים הם כמו הצגת קסמים. איננו רואים שהסיר ותפיסתנו אותו הם "מאותו חומר" במובן שהם באים מאותו זרע קארמי, אולם הם אכן כך, ובמובן זה הם אשליה.

གཞན་དབང་སྐྱུ་མ་དང་འདྲ།

shenwang gyuma dang dra

ג. טוטליות היא כמו מרחב ריק, היעדר פשוט של חומר פיזי, במובן של היעדר פשוט של טבע עצמי שאינו קיים ממילא.

ཡོངས་གྲུབ་མཁའ་དང་འདྲ།

yongdrup namka dang dra

11. ציין את שלושת הסיבובים המפורסמים של גלגל הדהרמה ושלושת הכינוסים הגדולים, ופרט: א. מהי התקופה העיקרית בה הם ניתנו, ב. איפה הם ניתנו בעיקר, ג. למי הם ניתנו, בעיקר, ד. מה היה הנושא הבסיסי שלהם, וה. לפי "התוצאה של חילופי הדברים", מה הייתה השקפתם לגבי הקיום או ההיעדר של טבע עצמי לדברים.

א. הסיבוב הראשון של גלגל הדהרמה

תקופה: בעיקר בראשית התקופה בה הבודהה לימד

שם: סיבוב גלגל הדהרמה על ארבע האמיתות הנאצלות

བདེན་བཞིའི་ཚཱ་འཕྲོར།

denshiy chunkor

מקום: סרנת, ליד ורנסי

ལྷ་ར་ཏུ་སི

waranasi

תלמידים: מתרגלים של הדרך המצומצמת, המאזינים

ཉན་ཐོས་ཐེག་པ།

nyentu tekpa

נושא: ארבע האמיתות הנאצלות

འཕགས་པའི་བདེན་པ་བཞི།

pakpay denpa shi

השקפה: כל דבר קיים, קיים לפי הגדרה

ཚཱ་རྣམས་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་བྱུབ་པ།

chunam ranggi tsenyi kyi druppa

קורס 18, תשובות לשיעורי בית, שיעור 9, המשך:

ב. הסיבוב השני של גלגל הדהרמה –

תקופה: בעיקר באמצע תקופת הוראתו של הבודדה

שם: סיבוב הגלגל על כך ששום דבר לא קיים לפי הגדרה

མཚན་ཉིད་མིད་པའི་ཚེས་འཁོར།

tsennyi mepay chunkor

מקום: פסגת הנשרים, ברג'הגירה

བྱ་ཚོད་ཕུང་པོའི་རི།

jagu pungpoy ri

תלמידים: מתרגלים של הדרך הגדולה

ཐེག་ཚེ།

tekchen

נושא הלימוד הבסיסי: ריקות

སྟོང་པ་ཉིད།

tongpa nyi

השקפה: שום דבר קיים אינו קיים לפי הגדרה

ཚེས་རྣམས་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མ་བྱུབ་པ།

chunam ranggi tsennyi kyi ma druppa

קורס 18, תשובות לשיעורי בית, שיעור 9, המשך:

ג. הסיבוב השלישי של גלגל הדהרמה –

תקופה: בעיקר בסוף תקופת ההוראה של הבודהה

שם: סיבוב הגלגל של ההבחנות הדקות

ལེགས་ལྷེན་ཚེས་འཁོར།

lekchey chunkor

מקום: ויישלי

ཡངས་པ་ཅན།

yangpachen

תלמידים: מתרגלים של כל הדרכים

ཐེག་པ་ཐམས་ཅན།

tekpa tamche

נושא: שלושת המאפיינים

མཚན་ཉིད་གསུམ།

tsennyi sum

השקפה: חלק מהדברים קיימים על פי הגדרה, וחלק לא, ויש לעשות הבחנות דקות ביניהם

ཚེས་རྣམས་ལ་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་མ་གྲུབ་ལེགས་པར་བྱ།

chu nam la ranggi tsennyi kyi drup madrup lekpar che

12. לפי אסכולת רק תודעה, איזה מבין שלושת הסיבובים של גלגל הדהרמה (שנקראים גם "קבוצות של סוטרות") נאמרו כפשוטם, ואילו הם דיבור מושאל, שדורש אינטרפרטציה? ומה לפי אסכולת דרך האמצע? נמק!

א. אסכולת רק תודעה

שני הראשונים הם דיבור מושאל והשלישי פשט, כי אין זה נכון שכל הדברים קיימים לפי הגדרה, וגם אין זה נכון ששום דבר לא קיים לפי הגדרה; יש כאלה ויש כאלה; כך שהלימוד היחיד שהוא פשט הוא זה (הסיבוב השלישי) שבו לורד בודהה עשה הבחנות אלו.

ב. אסכולת דרך האמצע

את הראשון והשלישי אין לקחת כפשוטם, אלא רק את השני, כיוון שנכון ששום דבר אינו קיים לפי הגדרה (כפי שנאמר בסיבוב השני), ולא נכון שהכל קיים על פי הגדרה (כפי שנאמר בסיבוב הראשון), או שחלק מהדברים קיימים על פי הגדרה ואחרים לא, (כפי שנאמר בשלישי). אולם יש לזכור שלפי אסכולה זו "פשט" פירושו כל לימוד שבו לורד בודהה התייחס בבירור לריקות, ו"דרש" הוא כל שאר הלימוד שבו הוא לא עשה זאת.

13. בהקשר של "ביאור הכוונה האמיתית", מהו הקריטריון האמיתי לקבוע באם משהו שייך לדרך המצומצמת (הינינה) או לדרך הגדולה (מהינה)?

הקריטריון הוא אם השקפתם על ריקות שייכת לשתי האסכולות הנמוכות יותר של הודו העתיקה (אסכולת האבידהרמה או החוכמה הגבוהה ואסכולת הסוטריום, או זו של הלוגיקה ותורת התפיסה) או שהיא שייכת לשתי האסכולות הגבוהות יותר (רק תודעה ודרך האמצע).

קורס ACI מס' 18: עיקרי הבודהיזם - חלק ג'

תשובות לשיעורי הבית

שיעור 10

1. כאשר אנו מתייחסים לסיבוב הראשון של גלגל הדהרמה כמשהו שיכול להיות דרש או פשט, האם המדובר בכל לימוד שלורד בודהה נתן במשך התקופה ההתחלתית של הוראתו? הביאו דוגמא להסביר מדוע כן או מדוע לא (מסלול טיבטי הסבירו בעברית והביאו את הדוגמא בטיבטית).

איננו מתייחסים לכל לימוד שלורד בודהה נתן במשך התקופה ההתחלתית של הוראתו, שכן היו באותה תקופה לימודים שאין צורך לבדוק אם הם פשט או דרש. למשל, ההנחיה לקבוצה של חמשת התלמידים הראשונים בוורנסי המפצירה בהם "הקפידו ללבוש את הגלימה התחתונה בעיגול מסודר".

ལྷ་ལྷོ་ལ་ཤམ་ཐབས་ལྷུ་མ་ཤོ་བལྟ་བར་བྱེད། ཞེས།

nga dela shamtab lumpor gowar jao, shey

2. ג'ה צונגקה עשה מאמץ ניכר להפריך את הדעות של טיבטים מסוימים ששלושת סיבובי גלגל הדהרמה היו כולם פשט. אותם הוגים אפילו קיבלו כפשטם את דבריו של לורד בודהה (שנאמר, בעצם, כדי למשוך קבוצות מסוימות של לא-בודהיסטים), שבהם אמר שלדברים יש טבע עצמי מסוים. על פי טענתם, לאיזה אובייקט התכוון לורד בודהה בדבריו אלו, ומהי טעות נפוצה בהבנת אובייקט זה? (מסלול טיבטי הביאו את שם האובייקט בטיבטית).

אנשים אלו מאמינים שלורד בודהה התייחס ל-"מהות של מי שהלכו לכך", או ל-"טבע הבודהה" שיש לכל יצור. זוהי בעצם בעיקר הריקות של התודעה שלנו, שמאפשרת לנו את הפוטנציאל לראות יום אחד את התודעה שלנו כמוארת. טעות נפוצה היא לחשוב שהכוונה של טבע או פוטנציאל זה היא שיש איזה בודהה בתוכנו שכבר קיים איכשהו, ושעלינו פשוט לגלותו. קל לגלוש מכאן לטעות של אמונה שיש לנו איזה טבע עצמי שקיים מצד עצמו.

དེ་བཞིན་གཤམ་པའི་སྣང་པོ།

deshin shekpay nyingpo

קורס 18, תשובות לשיעורי בית, שיעור 10, המשך:

3. מהו "האולטימטיבי", לפי אסכולת דרך האמצע (נקרא גם "אמת האולטימטיבית" או "מציאות אולטימטיבית") (מסלול טיבטי בטיבטית).

הם אומרים שהאולטימטיבי, או האמת האולטימטיבית, מתייחס לריקות, שלפי אסכולה זו היא העובדה שלשום אובייקט קיים אין טבע עצמי.

ཚཱ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་མིང་པ་ནི་དོན་དམ་བདེན་པ་ཡིན།

chu tamche kyi ngowonyi mepa ni dundam denpa yin

4. כיצד מתארת אסכולת דרך האמצע מציאות כוזבת? (מסלול טיבטי: שם בטיבטית ותאור בעברית).

הם אומרים שמציאות כוזבת היא מציאות שמכזבת למצב תודעה מסוים, (שנקרא מצב תודעה כוזב). מציאות זאת נקראת "כוזבת" כי היא נתפסת באופן מסוים (כבעלת קיום עצמי) אבל באמת היא משהו אחר (השלכה שכפויה עלינו ע"י הקארמה שלנו).

ཀུན་ལྗོན་བདེན་པ།

kundzob denpa

ཀུན་ལྗོན།

kundzob

5. כיצד מתארת אסכולת רק תודעה את ההבדל בין "מציאות כוזבת" ו"מציאות אולטימטיבית"?

הם אומרים שכל דבר שקיים לפי הגדרה (כלומר דברים מותנים וטוטליות) הוא דוגמא למציאות אולטימטיבית. הם אומרים שכל דבר שאינו קיים לפי הגדרה (כלומר, המשגות) הוא דוגמא של מציאות כוזבת.

6. למה מתכוונים אנשי אסכולת רק תודעה כשהם אומרים שהתפיסה התקפה, שהיא הסובייקט שתופס אובייקט פיזי, והאובייקט הפיזי שנתפס על ידה, הם "מאותו החומר"? (מסלול טיבטי תנו גם את השם הטיבטי לרעיון זה).

הם אינם מתכוונים שדברים פיזיים ודברים מנטאליים עשויים מאותו חומר, אלא שהסובייקט והאובייקט צמחו מאותו זרע קארמי.

གཞུགས་དང་གཞུགས་འཛིན་གྱི་ཚད་མ་རྗེས་གཞན་གྱིས་སྣོང་པ།

suk dang sukdzin gyi tsema dzeshen gyi tongpa

קורס 18, תשובות לשיעורי בית, שיעור 10, המשך:

7. הסבר את מקור השם של אסכולת רק תודעה.

ג'ה צונגקאפה מסביר זאת בספרו "הארט הכוונה האמיתית". ראשית הוא מביא ציטוט מ"הסוטרה של הרמה העשירית" שאומרת "שלושת עולמות הקיום הללו הם רק תודעה", ואז הוא מסביר שהמשמעות האמיתית של "רק תודעה" כאן היא ש"התודעה היא הדבר העיקרי" שיוצר את העולם, ולא משהו פיזי או אלוהים בורא. הוא אומר שהביטוי "רק תודעה" הוא קיצור של "רק תודעה היא הגורם העיקרי". האופן שבו התודעה יוצרת את העולם היא ע"י שהיא גורמת לנו לצבור קארמה, ולא שאנו ממציאים את העולם בכוח תודעתנו.

8. מה המשמעות של "קיים באמת" לפי החלק העצמאי של אסכולת דרך האמצע? (מסלול טיבטי בטיבטית).

באסכולה זו אובייקט קיים באמת כאשר הוא קיים מצדו הוא, באמצעות זהות ייחודית משלו, ולא (כפי שמגדירות האסכולות הנמוכות יותר) שאובייקט קיים אם הוא מופיע בפני תודעה שאינה משובשת [למשל על ידי סמים או מחלה, למשל].

אובייקטים כאלה לא קיימים, והם אומרים שזו המשמעות האולטימטיבית של ריקות.

སྒོ་གཞི་མེད་ལ་སྣང་བའི་དབང་གིས་བཞག་པ་མ་ཡིན་པར་ཡུལ་རང་གི་སྤོང་
མོང་མ་ཡིན་པའི་བསྐྱེད་ལུགས་ཀྱི་ངོས་ནས་གྲུབ་པ།

*lo nume la nangway wang gi shakpa mayinpar yul rang gi tunmong ma
yinpai du luk kyi ngu ne druppa*

9. כאשר שלושה יצורים מסוגים שונים מסתכלים על אותו האובייקט, הם רואים שלושה דברים שונים. האם יש לכל אחד מהם תפיסה תקפה או לא?

יש להם תפיסה תקפה, בהתאם לנסיבות הקארמיות שלהם.

10. אסכולת רק תודעה טוענת שיש דברים שקיימים מצידם הם, בעלי זהות ייחודית להם. החלק העצמאי של אסכולת דרך האמצע טוען שתפיסה של דברים מותנית בהופעתם מצידם הם בפני מצב מנטאלי שהוא, מצידו, אינו שגוי. מה טוענת קבוצת המסקנה של אסכולת דרך האמצע לגבי האופן שבו דברים קיימים? (מסלול טיבטי בטיבטית).

הם טוענים שדברים קיימים כהשלכות בלבד, מצידנו אנו.

རྟོག་པས་ཕར་བཏགས་ཙམ།

tokpe par taktsam

11. מה אומר ג'ה צונגקפה לגבי עמדתו הוא בעניין זה? (מסלול טיבטי בטיבטית).

בסיום חיבורו על אמנות האינטרפרטציה, ג'ה צונגקפה מצהיר בגלוי שהוא דוגל בלימוד של קבוצת המסקנה של דרך האמצע: "מי האיש בעולמנו שמבין דברים אלו, אשר לא יאמץ לעצמו את תורתו של ארייה נאגארג'ונה?"

ལུ་ལྷན་ལུ་གསལ་བཟང་གཙོ་བོ་མི་འཛིན་སུ།
ludrup luksang tsowor mindzin su

12. כאשר אנו אומרים שדברים הם אך ורק השלכות, האם פירושו של דבר שאנו יכולים להפוך כל דבר למה שהיינו רוצים?

לא ולא, מכיוון שההשלכות שלנו מוכתבות ע"י הקארמה שלנו.

13. האם העובדה שדברים הם השלכות בלבד פירושה ששמירת המוסר אינה חשובה?

להפך, היא נהיית עוד יותר חשובה, מכיוון שההשלכותינו מוכתבות ע"י מעשי העבר שלנו, טובים או רעים. מי שבאמת מבין ריקות מבין מייד ששמירת המוסר היא חיונית לאושרנו.

14. מדוע יש להצגה של קבוצת המסקנה של המשמעות של ריקות אימפליקציות חשובות במיוחד לדרכנו להארה?

מכיוון שדברים הם השלכות שלנו שמוכתבות ע"י קארמה מן העבר, הרי שאנו יכולים - אם נחיייה חיים עתירי חסד עוצמתי ויוצא דופן - להפסיק את ההשלכות של זקנה ושל מוות, להפוך למלאך טנטרי ולהיכנס לגן עדן טנטרי, עוד בחיים אלו.

15. סותרת הלב אומרת שהמטרה האמיתית של הבודהיזם היא "להפסיק את התהליך של זקנה ומוות" באמצעות "הפסקת הבורות". האם אמירה זו היא פשט או דרש? אם היא פשט, אז מדוע לא נתקלנו במישהו שהפסיק את תהליך הזקנה והמוות?

אמירה זו היא פשט. הסיבה שלא נתקלנו באנשים כאלו היא מכיוון שאנו כמו זה שרואה את הנוזל כמים (ולא כמשקה האלים): טרם צברנו מספיק קארמה טובה לפגוש מישהו שהשיג מטרה זו.